

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szombat, január 15

Tizenegyedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, 1881. jan. 14.

(L—t.) A francia köztársaság kormánya, melyet a commune képviselőin kívül más alig nevez reactionariusnak, alig néhány hónapja vitte keresztül nem csak a közigazgatási testületekben, hanem a bíróságokban is, sőt még a katonaságban is az epuratiót, a melylyel a nem-republicanus prefet-k, a royalista érzelmi bírák és a bonapartismus hiveitől ösmert magasabb rangú tiszték részint elmozdítottak, részint lemondásra kényszerítettek, mert a kormány nem tűrhette, hogy törvényes intézkedéseiben nyilvánuló intenciói az alárendelt közegek által ellensúlyoztassanak, vagy épen meghiusítottassanak. Sőt, mi több, maga a törvényhozás kényszerítette a kormányt e purificatio keresztülvitelére s a miniszteriumnak még éles támadásokat is kelle szenvednie, a miért az elmozdításokkal nem sietett eléggé s nem volt elég szigorú és kiméletlen. És az epuratio megtörtént, a francia respublica kormánya, az ország, a sajtó, a parlament általános helyeslése mellett, saját párthíveivel töltötte be az egész országban a kiválóbb, politikai jelentőséggel bíró állomásokat, sőt, ez uton, még a törvényszékeknél is biztosított a fennálló kormány-rendszer értelmében való ítélet-hozatalokat. Így eshetett aztán, hogy az utóbbi időben az intransigens botrány-sajtó ismételtelen igen érzékeny büntetéseket szenvedett a francia köztársaság rendőri bíróságainak ítéletei nyomán, sőt maga Rochefort is ugyancsak jelentékeny összeg fizetésére ítéltetett a kormány párt-szempontja szerint eljáró rendőri bíróság által.

Igy történt ez az Ur 1880-dik évének második felében, az alatt a kormány alatt, a melyet, mint republicanust, a magyar sajtó közegei közül nem mi szoktunk leginkább dicsegni — s így történik ez minden alkotmányos országban, a hol valamely párt-kormány változával, legalább is a közigazgatási magasabb nyomatékú állomások betöltői szintén változnak, Franciaországban ép úgy, mint Angliában s így történik Magyarországon, a hol az államtitkár eo ipso leteszi hivatalát, ha minisztere letette tárczáját s a főispánok szintén rendelkezésre bocsátják az új belügyminiszternek állomásait.

S tudja is ezt mindenki, a ki az alkotmányos élet ABC-jével ismeretes, csak egy nem tudja, vagy nem akarja tudni: az „Ellenzék” félhold jegyű vezérczik-

A KELET TÁRCZÁJA.

A LÁMPAGYÚJTÓ.

Angol regény.

Írta:

MISS CUMMINS

Negyedik fejezet.

A szeretet szava.

(Folytatás.)

A lányka azon éjjel, melyről az imént beszéltem önnek, meghalt volna, ha az ön leánya segélyével nem ápolom és gondozom őt. Mindjárt az első este, midőn ide hoztam, úgy viselte magát, s úgy beszélt álmában, mintha soha életében, egy jóakaróval nem birt volna, s kétlem is, hogy lett volna valaha egyetlen barátja is a földön; úgy hogy még akkor elhatároztam magamban, házamnál tartani a szegény kis portékát, gondozni, nevelni, s utolsó falat kenyéremet megosztani vele, bármilyen történet is. A mindehható kegyes volt irányomban Cooper ur, s barátokat rendelt számomra a szerencsétlenségben. Még mikor csak akkora voltam, mint az újjam, tettem azon tapasztalatot, mily magánosan áll az ember a világban, ha nincs anyja s apja, és midőn e kis szenvedő lényt, oly igazán mindenkitől elhagyva láttam széles e világban, úgy éreztem, hogy jobbat nem tehetek vele, s kevesebbet nem szabad tennem érte, minthogy azon javakat

kezője, a kinek reggeli menu-jén ma a főlapított, jól megevezetett, sózott főispánok következvén, ezuttal ezeket tilzi ki napirendre.

A belügyminiszterium, eszerint, „egy kortes intendatura;” a főispán „a esel-szövők feje, a vizsály szítója — az eszközök felett álló eszköz;” „hajdan a főispán a vagyon támasza volt mindig; ma a vagyon függetlenit a főispáni kegytől, tehát másnál visszatetsző tulajdonság.” (szóval-szóra így!) Megtanuljuk, hogy Tisza bölcsesége találta ki „hogy két egyező határozat ellen felfolyamodásnak helye nincs.” A mások becsületének sértetlen volta érdekében, concret adatok felsorolása nélkül, olvassuk, hogy a megyei tisztviselői kar sok helyt demagóg; hogy „néhány megyében a tisztviselőnek kalákában szantóják, aratják, kaszálják és gyűjtik földjét” — persze, mind ezt a főispán tudtával és helyesléssel; a főispán az értelmiséget üldözi s in specie Szolnok-Doboka főispánját bevádolván, hogy a legnagyobb communista és demagóg — végzi a val, hogy „adminisztrációnk zsarnoksága állami életünk gyengesége és bontó betegsége, hanem ez a Tisza-párt erejének és hatalmának forrása, mert az emberi testen is az egészségtelenség feltételeinek felfőtőzetében szaporodnak és hatalmasodnak el a parazyták!”

Stylusnak elég szép stylus és sva-viter in modonak is elég svavis. Hogy a szolnok-dobokai főispán ellen fölhozott concret vádról nézve az igazságnak mennyire felel meg: kiderítése az oltvidekieket illeti. Mi csak arra az amabilis confusióra kívántuk t. olvasóink figyelmét ezuttal felhívni, melyben ez a nagy stylista leledzik.

Alkotmányos, parlamentararis párt-kormányzat idején rossz néven veszi a miniszternek, hogy pártjabeli főispánokat nevez ki — mert, hát, tudni kell, hogy a mi Franciaország republicanus kormányának s az egész világ alkotmányos ministeriumainak szabad, az Tisza Kálmannak nem szabad.

Reméljük is, hogy Tisza Kálmán fölvilágosította magát az „Ellenzék” e félholdas vitéze által s a jövő választások idejére kinevezi Orbán Balázst, Ugron Gábort, meg Bartha Miklóst főispánoknak, hogy a mostani főispánok demagogiáját és communismusát recorrigálják.

És egy kérdést is meg akartunk a t. cz. stylistával szemben kockáztatni. Azt mondja, ugyanis, hogy a főispán

megoszam vele, melyeket isten kegyelmébe részembe juttatott; ön úgy néz körül hajlékomban szomszéd, mintha azt gondolná, hogy nem valami sok megosztani valóm van valakivel, s ez igaz is, itt nem sok gazdagság van; de van saját tűzhelyem, otthonom, s ez sok egy oly gyermekre nézve, kinek soha sem volt még otthona. Még egészséges kezekkel, bátor szívvel, s erős akarattal bírok. Isten segélyével atyja akarok lenni e gyermeknek, s jöhet még idő, midőn isten áldásává válhat réám nézve, a felfogadott árva.

Mr. Cooper kétkedően rázza fejét, s fogai között mormogott valamit, a gyermekekről, kik bár édes gyermekek, még is hálátlanok voltak, s nem sok áldást hoztak jöltezőik fejére.

De azzal még sem birta Treumann saját eljárásának észlelyességében s helyességében vetett magas hitét megindítani.

Flint a beszélgetés hevében felállt volt székeréről, s miután néhány lépést tett alá, s fel a szobában, izgatottan így szólt:

— Különb is szomszéd, még ha meg sem határoztam volna azon estén, midőn Trudkát idehoztam, őt magamnál tartani, az azt követő napon semmi esetre sem küldtem volna el őt többé házamtól, mert az úr szívalt hozzám egyik anyyala által, s parancsoltta, hogy megmaradjak feltételem mellett.

Ön is látta már miss Grahamot.

Rendesen el szokott járni atyjával,

„hajdan a pártokon felülálló volt.” Igaz, csak hogy ez a pártokon-felülállás az administratorok idején volt, a mikor quidquid magyar, el volt nyomva a nyakára ítetett administrator által. Azt akartuk megkérdeni, hogy ezt az időt akarja-e a t. cz. félholdas visszasohajtani?

Ujállami ipariskola. Br. Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter, a déva-vidéki ipar-előmozdítása céljából Déván egy állami ipariskolát fog felállítani. Az előmunkálatok megtételével az ottani tanítóképzede igazgatója biztatott meg.

A francia költségvetés. A többlet, melyet 1880-ban Franciaországban az adóbevétel a költségvetési előiránnyal szemben nyújt, 169.359.000 frank. E roppant többlet a következőleg oszlik el: illeték és bélyegadó 68.311.000; vámok 61.627.000; fogyasztási adók 31.284.000; posta 3.433.000 és távirat 4.204.000 frank.

A Boszniában és Hercegovinában elhelyezett csapatok csökkentéséről volt szó a napokban. E kérdést az az értekezlet tárgyalta, a mely a napokban Albrecht főherceg mellett tanácskozott. A „N. W. Tagblatt” értesül, hogy a megszálló sereget nem fogják ebben az évben csökkenteni, hanem ezután is körülbelül 27.000 emberből fog állani, március és április hónapokban azonban nagyobb helyőrség változás lesz, a mely alkalommal föl fognak váltálni azok a csapatok, a melyek 1878. nyarán mentek Boszniába és Hercegovinába és részt vettek az actióban. A következő csapatok fognak tehát válni a megszállott területeiről: A prágai 1. vadász zászlóalj, a belovári 16. Vezlar ezred, a zombori 23. Airoldi ezred, az egri 60. Nagy ezred, a soproni 76. Knebel ezred és az észleki 78. Sokeszevics ezred.

KÜLFÖLD.

A török-görög kérdésre nézve Ozmán pasának hadügyminiszterre és sizerár ekremmé, Hasszannak tengerészeti miniszterre és Hobart pasának a tengerészet tábornoki főnökévé történt kinevezése kétségteletlenül azt látszik jelezni, hogy a szultán tanácsában a harcizias szellem lett uralkodóvá. Egy vidéki lap, a „Dobreezen”, meg épen azt hallja Konstantinápolyból jan. 7-dikéről, hogy Görögországra már megüzente a háborút s a szultán ezt tudatta is a nagy követekkel, de egyuttal közösen elhatározták, hogy a dolgot titokban tartják. Az említett lap, mely a Monteglas-affaire nyilvánosságra hozásával jól értesültségéről tett bizonyosságot, ezuttal — attól tartunk — rossz forrásból merített. Görögország,

ama szép öreg urral, az önök templomába.

A három hét előtti nagy zivatar után, ablaka alatt lapátoltam el a havat, midőn kiküldött utánam, hogy menjek be a konyhába. Isten áldja meg kedves szép anygali arczat! Ha réá nézve sötét a világ, másoknak igyekszik azt mosolygóvá, s vidámmá tenni. Nem láthatja a napsugárt s az ég kékjét szemével, de azért jobban van, mint sok más, mert szívében viseli a napfényt, s a jótékonyosság melegét, s ha mosolyog, az embernek úgy tetszik, mintha az eget látna megnyitni, s ez anygal fejét fény koszoruzná. Életében már sok szívességgel volt irányomban, mióta ezelőtt öt évvel atyja szolgálatában oly nehéz testi sérüléseket szenvedtem, s ama napon is azért küldött utánam, hogy megkérdezze, hogy vagyok, s ha nincs-e valamire különösebben szükségem, mint számomra atyjánál kiesz-közölhetne. Ekkor aztán elbeszéltem neki az egész történetet a kis Trudkáról és mondhatom önnek, midőn bevégeztem, mind a ketten könnyeztünk. Pénzt adott ide, s mondta, hogy készítessek ruhákat Szullivánnal a lányka számára. Sőt még többet tett, megígérte, hogy segélyemre leend, ha nehézségbe ütközném, midőn törvényesen gyermekemmé akarom fogadni Trudkát, s midőn eltávoztam így szólott hozzám:

— Nagyon jól tette Treumann, a mit tett, az isten megfogja jutalmazni azon jószágért, melylyel a szegény elhagyott gyermek irányában volt.

Flintet e beszédtárgy anyyira elfog-

bármilyen harcizias legyen is, arra sehogysincs még elkészülve, hogy hadat üzenjen, s ha hadüzenet a tavasz előtt mégis lesz, az inkább várható a szultán, mint György király részéről.

Görögországra a hatalmak felszólalásának annyi eredménye mégis volt, hogy a tartalék egybehívásáról szóló rendeletet Komundrosz visszavonta, illetőleg felfüggesztette. Legujabban az „Agencia Stefani” arról értesül, hogy Franciaország kezdeményezése folytán a nagy-követek utasítást kaptak kormányaiktól, hogy a választott bíróság elfogadása érdekében lépéseket tegyenek a görög kormánnyal. A görög kormány tehát e szerint nem nyilatkozott volna még végkép a kérdéses javaslatra nézve.

Az angol parlament még egyre a válaszcélirati vitával van elfoglalva. Az alsóház tegnapi ülésében Hartington marquis védte a kormány eljárását Irországra vonatkozólag. A kényszerrendszabályokat — úgy mond — nem hírlapi tudósítások, hanem hivatalos jelentések a'pján kéri a kormány. Egy kis csapat gonosztevő valóságos terrorizmust idéz elő. (Hosszantartó tetszésnyilvánítás.) Most, a midőn a szabadság kellei megsemmisültek Irországbán, szükséges, hogy bizonyos időre megszüntessék a szabadság törvényeinek működését.

Transvaalból, Potchefstroomból, január 1-éről érkezett hivatalos jelentés szerint, az angol csapatok az erdőbe vonultak vissza és ott védik magukat a boerok támadásai ellen. A védőnek még 5 hónapra való élelmük van. A boerok egy régi hajó-ágyúval lödözik eredménytelenül az erődöt. — A boerok triumviratusa az angol vádak ellenében azt állítja, hogy Potchefstroomnál a brit katonák löttek először. Különb nem győzik eléggé ismételni, hogy mennyire tisztelik a királynőt és az angol népet s proklamációt bocsátottak ki.

Az olasz kormány nem mulaszt el semmit, hogy a görög kabinetnek mérsékletet prédikáljon s elhamarkodott lépésekről lebeszélje. Az ez irányban az athéni követnek küldött utasítások a leghatározottabbak s meg kell adni azt is, hogy szigorral és erélylyel örködnek a felett, hogy Olaszországban most olyasmi ne történjék, a miből a görögök Olaszország anyagi segélyre számíthatnának. A mit itt-ott olasz forradalmi propagandáról Görögorszáért, forradalmi toborzásokról s egy Garibaldista hadtest felállításáról, mely a görögök segélyére sietni lenné hivatal, innak, nagyobbára a mese birodalmába való.

Alakult ugyan itt néhány héttel ezelőtt csupa obskurus emberekből álló filhellén bizottság, de magától feloszlott s ma már senki sem beszél róla. Két spekuláns, egykori garibaldista

lalta, s felizgatta, hogy észre sem vette azt, mit az egyházi már régen látott, de megakadályozni nem akart. Trudka t. i. fel kelt volt ágyából, s Treumann mellé állva, elfojtott lélegzettel merőn nézett annak arczába. Ekkor gyöngéden megérintette az öreg vállát.

Ez körülnézett, s meglátta a lánykát, eleibe tárta karjait. Trudka keblére dült, s örömkönyökbe törve ki, így kiáltott fel:

— Tehát örökre itt maradhatok a bácsinál?

— Itt, a mig csak élek, felelt Treumann: Légy az én gyermekem.

Ötödik fejezet.

Első lépések a javulás felé.

Zivataros est volt. Trudka az ablakba állt, s várta Treumann hazajöttét. A lányka tisztán, csinosan fel volt öltözve haja simára lefésülve, arca, kezei szépen megmosva. Nagyon jól érezte magát, jobban, mint valaha betegsége előtt. Jóság, szeretet és gondozás csodát műveltek rajta, s bár még most is halvány, gyenge gyermeknek nézett ki, s szeméi arcának többi részletéhez, aránytalanul nagyoknak látszottak, azért még a szenvedő kifejezés arczában boldog, bár kissé komoly kinyomatnak adott helyet.

Eltötte a széles ablakpárkányon egy jól táplált macska foglalt helyet, anyja a Trudka elvesztett kedvencének, melyet ez okból nagyon szeretett. Nyugodtan simogatta a cicza puha szőrét, s a folytonos halk dorombolás mutatta, hogy

Hirdetési díjak.

Egy négyesűz centiméternyi tér ára 2 kr.

Bélyegűj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések a fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések vévétel irodája Budapest Szervitátor 3. sz.

Újítási csekk

gámond sora után 25 krajczár fizetendő.

tiszt, a görög kormánynak 50,000 fegyvert akart eladni, melyek állítólag Bajorországban és Svájcban vannak elhelyezve. De mivel minőségük meg nem felelt, az üzletből semmi sem lett. Különb semmi sem történt, a mi legkisebb jogosultságot adna az elterjedt híreknek.

BELFÖLD.

Torda, 1881. jan. 12.

(Torda-Aranyosmegye közigazgatási bizottságának gyűlése.)

Torda-Aranyosmegye közigazgatási bizottsága mai nap tartott üléséről — rövidbe foglalva — a közérdeklő dolgokról, következőkben értesítjük e lapok olvasóit.

A határozatképes gyűlést főispán br. Kemény György ur nyitá meg; annak első tárgyát az alispáni kérdés képezte, melyből kiemeltük azt, miszerint a közigazgatási állapotok kellő kezelése tanujelűl a beadott 738 ügydrt 10 kivételével mind feldolgoztatta mult 1880. évi december havában.

A megyei közbiztonság megtámadva nem lett, s az előforduló 4 tüzest is vigyázatlanság következtében támadótnak tűnt fel.

Előterjesztő továbbá az alispán a gazdasági szakosztály nevében Szentpáli Ignác által szerkesztett jelentést; melyből láthatólag a mult évben megyei gazdasági viszonyaink nem a legkedvezőbb eredményt mutatják, s főleg az összevetések a munkában izzadó gazdákknak fáradságaihoz korántsem arányos eredményt mutatnak fel; ugyannyira, hogy a tavaszi vetések, s főleg zab és törökbuza-termés tették lehetővé egy a megélhetést, s az állam érdekében elodázhatalan szükséges adófizetésben nagy mérvű fe nem akadást.

A kellő szakavatottsággal szerkesztett jelentés a belügyminiszteriumhoz felterjesztetni határozottat.

A főorvosi jelentésből nagy meglepéssel győződhetünk meg arról, hogy megyénk egészségi viszonyai mult év december havában a lehető legkedvezőbbek voltak; s ugyancsak a főorvos előadása a nyári védhímlőoltásról kimutatta azt, miszerint 5117 gyermek oltatott be s beoltatlan csak 381 maradt, s az erre fordított költségek megyénk területén az állampénztárból 534 ft 76½ krt vettek igénybe.

Az arvaszéki elnök mult egész utolsó fél-évről tett előterjesztése szakavatott év rendszeres pontosságú kezelést mutat, s örvendetes tanúságul szolgál annak, hogy az anyyira fontos árvaügyi lelkiismeretesen van kezelve.

A kir. adófelügyelő előadásából örömmel győződhetünk meg azon körülményről, miszerint az adófizetések — daczára a gyenge gazdasági viszonyoknak, főleg a mult 1879-dik évihez képest sokkal kedvezőbb eredménnyel történtek, mert mult év nov. hó végével fennmaradt

ő is igen eléggülnek érzi magát. Egyszerre nagy dörömbözés halszott a fal között.

A ház régi volt, s kényelmes tanját nyújtott a patkányoknak, oly zajt ütöttek, mintha egy kémény omlott volna be.

De Trudkát ez nem nyugtalanította.

Hozzá volt szokva patkányok lakta ódon falakhoz, s gyakran hallott még ilyen hangokat, midőn Grant Nánival lakott. A macskánál azonban nem volt ez az eset, füleit kezdte hegyezni, s nagy kedvet mutatott belevegyülni a küzdelembe, mint jól betanított harczi mén, ha a csatára hívó tárogatót meghallja, de Trudka igyekezett lecsillapítani kedvencét.

Légy nyugton cicza, légy nyugton, — szólott hozzá. — Ne fuss te a vén patkányok után; tilj it itt szépen s légy jó, mig Flint bácsi haza jön, hogy lásd és halld, valjon mit mond majd a szobához és hozzám.

E szavaknál visszafordult Trudka, s végtelen meglepéssel nézett körül a szobában. Azután felült a régi ódivatú ablakpárkányra, honnét az egész udvart átpillantotta, s azonnal megláthatta, ha Flint apó belépett az utcaajtón. Őlebe vette a macskát, lesimitotta szépen ruháját, büszke pillantást vetett cipőjére s harisnyáira s feltette magában, hogy egész türelemmel s nyugodtan fog ezentul várni.

(Folyt. köv.)

